

2023 nr. 55 21. júní**Lög um nafnskrirteini**

Taka gildi 1. desember 2023. EES-samningurinn: V. og VIII. viðauki reglugerð 2019/1157.

Ef í lögum þessum er getið um ráðherra eða ráðuneyti án þess að málefnasvið sé tilgreint sérstaklega eða til þess vísað, er átt við **dómsmálaráðherra** eða **dómsmálaráðuneyti** sem fer með lög þessi.

■ 1. gr. Réttur til nafnskrirteinis.

□ Íslenskur ríkisborgari, sem uppfyllir skilyrði þessara laga, á rétt á að fá gefið út nafnskrirteini samkvæmt umsókn og skal það teljast gild persónuskilríki til auðkenningar handhafa þess og ferðaskilríki innan Evrópska efnahagssvæðisins.

□ Íslenskur ríkisborgari, sem vill ekki eða uppfyllir ekki skilyrði þessara laga til að fá gefið út nafnskrirteini sem gildir sem ferðaskilríki skv. 1. mgr. en uppfyllir önnur skilyrði laganna, á rétt á að fá gefið út nafnskrirteini samkvæmt umsókn og skal það þá teljast gild persónuskilríki til auðkenningar handhafa þess.

□ Nafnskrirteini telst eign íslenska ríkisins.

■ 2. gr. Útgefandi nafnskrirteina.

□ Þjóðskrá Íslands gefur út nafnskrirteini.

□ Þjóðskrá Íslands tekur gjald fyrir útgáfu nafnskrirteina, þ.m.t. fyrir að koma nafnskrirteinum í hendur handhafa þeirra, í samræmi við ákvæði gjaldskrár stofnunarinnar.

□ Sýslumenn, lögregla og önnur stjórnvöld taka við umsóknum um nafnskrirteini eftir því sem ráðherra ákveður.

□ Þjóðskrá Íslands getur falið öðrum að annast einstök verkefni við framleiðslu og skráningu upplýsinga í nafnskrirteini. Þjóðskrá Íslands er einnig heimilt að gera samninga um hráefni og framleiðsluferfi fyrir nafnskrirteini til allt að tíu ára.

□ Þrátt fyrir ákvæði 3. og 4. mgr. skal Þjóðskrá Íslands teljast ábyrgðaraðili allrar vinnslu persónuupplýsinga í tengslum við útgáfu nafnskrirteina samkvæmt ákvæðum laga um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga.

■ 3. gr. Umsókn um nafnskrirteini.

□ Umsækjandi um nafnskrirteini skal við framlagningu umsóknar sanna á sér deili og ríkisfang sitt með því að veita þær upplýsingar og afhenda þau gögn sem Þjóðskrá Íslands telur nauðsynleg.

□ Ráðherra getur ákveðið með reglugerð að andlitsmynd og fingraför umsækjanda og, eftir atvikum, aðrar lífkennaupplýsingar hans skuli fylgja umsókn um nafnskrirteini, að því marki sem það telst nauðsynlegt til að tryggja öryggi nafnskrirteina og að unnt sé að nota þau sem gild ferðaskilríki á Evrópska efnahagssvæðinu.

□ Áður en Þjóðskrá Íslands afhendir umsækjanda nafnskrirteini ber umsækjanda, sem áður hefur fengið nafnskrirteini sem er enn í gildi, að afhenda stofnuninni eldra nafnskrirteini til ógildingar.

■ 4. gr. Söfnun og varðveisla lífkennaupplýsinga.

□ Einungis þeim sem hafa til þess viðeigandi færni og sérstakt leyfi Þjóðskrár Íslands skal heimilt að safna lífkennaupplýsingum umsækjanda um nafnskrirteini samkvæmt lögum þessum. Við söfnun lífkennaupplýsinga skal gæta réttinda umsækjanda í samræmi við grunnreglur mannréttindasáttmála Evrópu og samning Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins, þannig að hann haldi virðingu sinni þótt erfiðleikar komi upp við söfnun upplýsinganna.

□ Gæta skal ýtrustu öryggiskrafna við varðveislu lífkennaupplýsinga sem hefur verið safnað samkvæmt lögum þessum og skulu þær ekki varðveittar lengur en þörf er á til að

bera kennsl á umsækjanda við næstu umsókn hans um nafnskrirteini samkvæmt lögunum, þó aldrei lengur en í tíu ár frá útgáfudegi síðasta útgefna nafnskrirteinis.

■ 5. gr. Útgáfa nafnskrirteinis fyrir ósjálfráða einstakling.

□ Við útgáfu nafnskrirteinis, sem telst gild ferðaskilríki, til umsækjanda sem er yngri en 18 ára skal liggja fyrir samþykki þess eða þeirra sem fara með forsjá barnsins. Heimilt er að gefa út slíkt nafnskrirteini samkvæmt umsókn annars forsjáraðila þegar hinn forsjáraðilinn er ófær um að veita samþykki sitt vegna sjúkdóms, fjarvistar eða annarra sérstakra aðstæðna, að undangenginni athugun á umræddum aðstæðum og mati á því hvort hætta sé á að barn verði fært úr landi með ólögumætum hætti.

□ Við útgáfu nafnskrirteinis, sem telst ekki gild ferðaskilríki, til umsækjanda sem er yngri en 13 ára skal liggja fyrir samþykki þess sem fer með forsjá barnsins og nægir þá samþykki annars forsjáraðilans.

□ Við útgáfu nafnskrirteinis, sem telst gild ferðaskilríki, til umsækjanda sem hefur verið sviptur sjálfræði skal liggja fyrir samþykki lögráðamanns viðkomandi.

□ Heimilt er að víkja frá framangreindum skilyrðum ef sérstaklega stendur á.

■ 6. gr. Synjun útgáfu nafnskrirteinis sem telst gild ferðaskilríki.

□ Þjóðskrá Íslands skal synja um útgáfu nafnskrirteinis, sem telst gild ferðaskilríki, ef umsækjandi er eftirlýstur af lögreglu, gefin hefur verið út handtökuskipun á hendur honum eða lagt á hann farbann samkvæmt ákvæðum laga um meðferð sakamála.

□ Þjóðskrá Íslands er heimilt að afla upplýsinga skv. 1. mgr. frá lögreglu og öðrum stjórnvöldum.

■ 7. gr. Gildistími.

□ Nafnskrirteini skal gilda í tíu ár frá útgáfudegi en í fimm ár fyrir börn yngri en 18 ára. Ráðherra getur ákveðið með reglugerð að nafnskrirteini skuli hafa skemmri gildistíma.

□ Nú glatast nafnskrirteini og skal þá nýtt nafnskrirteini gefið út til sama tíma og það sem glataðist.

■ 8. gr. Varðveisla nafnskrirteinis.

□ Handhafi nafnskrirteinis skal varðveita það þannig að ekki sé hætta á að það glatist. Ef nafnskrirteini glatast skal tilkynna það þegar í stað til lögreglu, Þjóðskrár Íslands eða sendiskrifstofu Íslands erlendis og gera grein fyrir afdrifum þess eins og kostur er. Nafnskrirteini sem hefur eyðilagst skal skila til Þjóðskrár Íslands eða á afgreiðslustað.

■ 9. gr. Afturköllun.

□ Þjóðskrá Íslands er heimilt að afturkalla nafnskrirteini ef:

- skilyrði fyrir útgáfu þess eru ekki lengur fyrir hendi,
- útliti eða efni þess hefur verið breytt,
- það er skemmt eða upplýsingar í því svára ekki lengur til auðkenna handhafa,
- það finnst í vörslu óviðkomandi aðila,
- það er ekki sótt innan sex mánaða frá útgáfu þess,
- aðstæður eða atvik að öðru leyti gera það að verkum að óhjákvæmilegt er að afturkalla það.

□ Þjóðskrá er enn fremur heimilt að afturkalla nafnskrirteini, sem er gild ferðaskilríki, ef skilyrði 6. gr. eru fyrir hendi.

□ Handhafa nafnskrirteinis er skylt að verða við kröfu Þjóðskrár Íslands um afhendingu nafnskrirteinis sem er afturkallað skv. 1. og 2. mgr. Ef ekki er orðið við þeirri kröfu skal nafnskrirteini skráð glatað í nafnskrirteinaskrá skv. 10. gr.

■ 10. gr. Nafnskírteinaskrá.

Þjóðskrá Íslands skal halda skrá um öll útgefin nafnskírteini.

Í nafnskírteinaskrá skulu skráðar og varðveittar þær upplýsingar sem er safnað til útgáfu nafnskírteina, þ.m.t. lífkennaupplýsingar, upplýsingar um hvort nafnskírteini er í gildi eða ekki og hvort það hefur verið tilkynnt glatað eða stolið eða það verið afturkallað. Heimilt er að skrá einfaldar tilvísanir til annarra gagna vegna þeirra aðstæðna sem taldar eru upp í 9. gr.

Opinberum stofnunum er heimilt að nota upplýsingar úr nafnskírteinaskrá við skilríkjaútgáfu sem fer fram á grundvelli laga. Þjóðskrá Íslands og lögreglu er einnig heimilt að nota upplýsingar úr skránni til að bera kennsl á einstakling eða staðreyna að hann sé sá sem hann kveðst vera.

Þjóðskrá Íslands skal halda sérstaka og aðskilda skrá yfir númer nafnskírteina og hvort þau eru í gildi eða ekki og veita almenningi aðgang að henni í því skyni að staðreyna gildi þeirra. Aðgangurinn skal vera með þeim hætti að eingöngu skal unnt að slá inn númer nafnskírteinis og fá annaðhvort jákvæða eða neikvæða svörun um gildi þess.

Stjórnvöldum er heimilt að birta erlendum stjórnvöldum upplýsingar úr skránni sem varða glötuð og stolin nafnskírteini.

■ 11. gr. Refsiákvæði.

Það varðar sektum eða fangelsi allt að sex mánuðum ef einstaklingur:

a. með vísvitandi röngum upplýsingum eða sviksamlegu undanskoti upplýsinga gagnvart Þjóðskrá Íslands eða viðtakanda umsóknar aflar sér nafnskírteinis eða verður þess valdandi að nafnskírteini sem er gefið út til handa honum hljóðar ekki á rétt nafn hans og kennitölu,

b. gefur rangar upplýsingar um forsjá barns í þeim tilgangi að fá útgefið nafnskírteini, sem telst gild ferðaskilríki, handa barninu án samþykkis forsjáraðila,

c. aflar sér án sérstakrar heimildar fleiri en eins nafnskírteinis sem hljóðar á nafn hans eða breytir eða nemur á brott hluta af nafnskírteini,

d. selur nafnskírteini eða gerir sér það á annan hátt að féþúfu.

■ 12. gr. Reglugerðir.

Ráðherra setur nánari ákvæði um framkvæmd laga þessara í reglugerð, þar á meðal um:

a. gerð og form nafnskírteina, í samræmi við alþjóðlega staðla og sem tryggir samhæfni þeirra yfir landamæri,

b. hvaða upplýsingar nafnskírteini skulu hafa að geyma og hvernig greint skal á milli nafnskírteina sem eru gild ferðaskilríki og þeirra sem eru það ekki,

c. hvar hægt er að sækja um nafnskírteini og hvort og hvenær í umsóknarferlinu umsækjandi þarf að mæta þangað í eigin persónu,

d. upplýsingar og gögn sem umsækjandi skal leggja fram með umsókn,

e. kröfur sem eru gerðar til varðveislu, aldurs og forms stafrænnar skráningar lífkennaupplýsinga umsækjanda í samræmi við alþjóðlega staðla,

f. færslu upplýsinga í nafnskírteinaskrá og aðgang að upplýsingum úr henni,

g. hvar og hvenær íslenskir ríkisborgarar skulu bera og sýna nafnskírteini sem teljast gild ferðaskilríki.

■ 13. gr. Innleiðing.

Lög þessi innleiða að hluta reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2019/1157 frá 20. júní 2019 um að efla öryggi kennivottorða borgara Sambandsins og dvalarskjala sem gefin eru út til handa borgurum Sambandsins og aðstandendum þeirra sem nýta sér réttinn til frjálsrar farar.

■ 14. gr. Gildistaka.

Lög þessi öðlast gildi 1. desember 2023. . . .

■ 15. gr. Breyting á öðrum lögum. . . .**■ Ákvæði til bráðabirgða.**

Nafnskírteini sem voru gefin út fyrir 1. janúar 2013 falla úr gildi við gildistöku laga þessara. Önnur nafnskírteini sem voru gefin út fyrir gildistöku laganna falla úr gildi 31. desember 2025.